

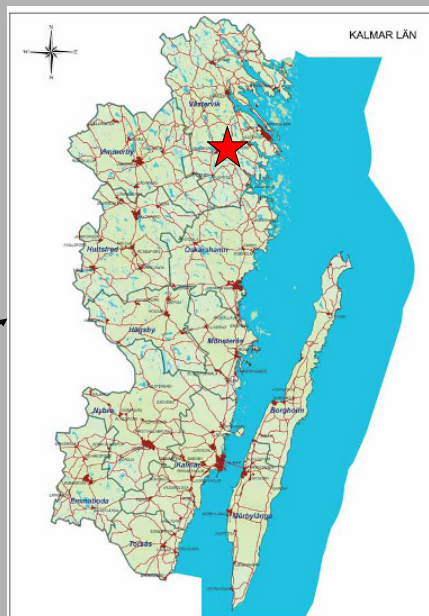
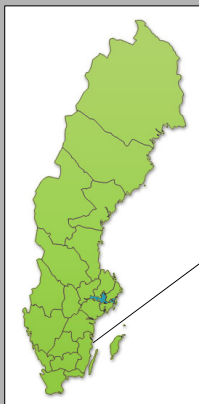
Gladhammars gruvor

antikvarisk hänsyn inom gruvlämningar –
efterbehandling av Gladhammar

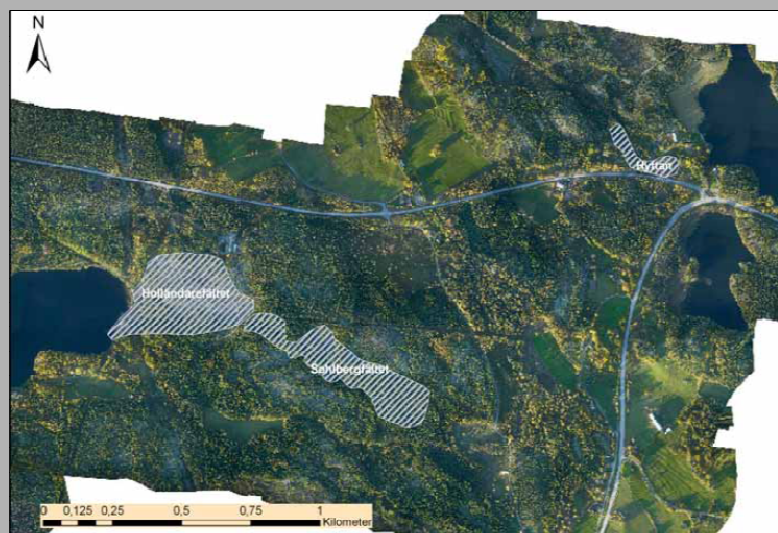

Veronica Palm
arkeolog

Gladhammars
gruv- & hyttområde

Riksentresse för kulturmiljövården
Kulturminnesvårdprogram

- Fornlämningsområdet omfattar mer än 20 ha
- Fast fornlämning enligt KML

Vad säger lagen?

Det är förbjudet att utan tillstånd enligt detta kapitel *rubba, ta bort, gräva ut, täcka över* eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt *ändra* eller *skada* en fast fornlämning.

Kulturminneslagen 2 kap

Huvudsyftet med lagen är att BEVARA!!!

Gruvdriften

1300-talet	???
1400-talet	???
1500-talet	järn
1600-talet	järn och koppar
1700-talet	koppar och kobolt
1800-talet	kobolt
1950-2009	prospekteringar guld

Utvinningen

??? ton järn
320 ton koppar
4 250 ton koboltmalm

100 000 ton gruvavfall

- varp
- slagg
- anrikningssand
- vaskmull

Miljöproblem!

arsenik, koppar, bly, kobolt, zink, nickel

Transporten till Tjursbosjön kan pågå i samma takt som idag
ytterligare 500 – 1500 år....

Vittring och urlakning av metaller i gruvorna och gruvavfallet
kan pågå i ca 4 500 år innan all kvarvarande koppar lakats ut...

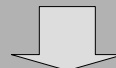
gruvområdet

80 kg koppar & 21 kg kobolt
varje år

Tjursbosjön

617 ton koppar & 80 ton
kobolt i sedimenten

150 kg koppar & 30 kg
kobolt till

Ekenässjön

MILJÖ vs KULTUR

sanera stranden

ta bort all varp & slagg

deponi i Tjursbosjön

plugga stollgången

vattennivån stiger i
gruvschakten

Påverkan på kulturmiljön

bevarandevärden

Vetenskapligt värde

- lokalt
- regionalt
- nationellt

Upplevelsevärde

Vetenskaplig värde

Hyttan

Holländarefältet

Sohlbergsfältet

Upplevelsevärde

Holländarefältet

Sohlbergsfältet

Hyttan

Saneringens påverkan på bevarandevärdet

Får saneringen genomföras?

Är bevarande motiverat?

Ska saneringen stoppas?

Saneringens påverkan på bevarandevärdet

✓ Hyttan

Vetenskapliga värdet:

Området för verksbyggnaderna bör bevaras då nya metoder kan ge bättre resultat i framtiden

Påverkas inte nämnvärt av saneringen eller andra aktiviteter i området

Upplevelsevärdet:

Motiverar inte ett bevarande, men motiveras däremot av topografiska element och miljön som bör beaktas i bebyggelse och sanering

Saneringens påverkan på bevarandevärdet

✓ Holländarefältet

Upplevelsevärdet:

bevarande kräver dock att en stor del av varpen kan kvarligga och att hela det centrala området inklusive stollgången bevaras intakt

Vetenskapligt värde:

bevarande kräver extraordinära vetenskapliga värden
dagens undersökningsmetoder är fullt tillräckliga

Saneringens påverkan på bevarandevärdet

✓ Sohlbergsfältet

Upplevelsevärdet:

den breda lämningsbilden motiverar delvis ett bevarande
stora delar bevaras ändå utanför saneringen

Vetenskapligt värde:

bevarande kräver extraordinära vetenskapliga värden
dagens undersökningsmetoder är fullt tillräckliga

Saneringens påverkan på bevarandevärdet

Får saneringen genomföras?

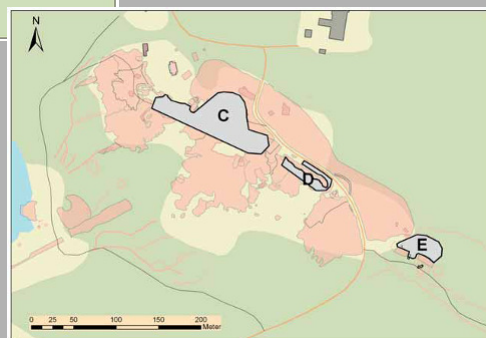
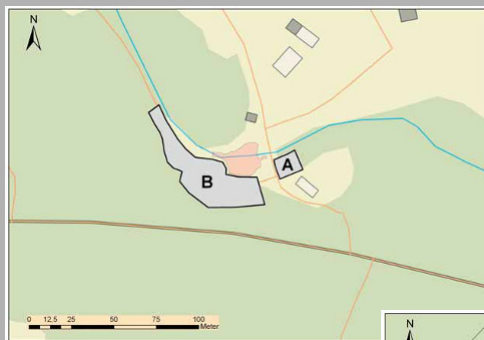
JA

Är bevarande motiverat?

NJA

Ska saneringen stoppas?

NEJ

Minimerar skador på de delar
som inte ska saneras

Arkeologiska undersökningar

Dokumenterar

Forskningsresurs idag och i
framtiden

Sprider kunskap

Ökar medvetenheten

Publika insatser

Utökar besöksmålet anpassat
till det nya utseendet och
upplevelsevärdet

